

Лабораторна робота № 12
Визначення рН розчинів. Дослідження гідролізу солей.

Мета роботи: навчитися вимірювати рН розчину за допомогою індикаторів, універсального індикаторного паперу, рН-метра; проводити розрахунки за величиною рН; експериментально вивчити процеси гідролізу різних типів солей.

Прилади: штатив з пробірками, кислотно-основні індикатори, універсальний індикаторний папір, рН-метр, реактиви.

Порядок виконання роботи

Дослід 1: Індикатори.

Визначте кольори індикаторів: метилоранжу, фенолфталеїну та лакмусу в нейтральному, кислому і лужному середовищі. Для дослідів використовуйте відповідно дистильовану воду, розведені розчини хлоридної кислоти та гідроксиду натрію.

Результати дослідів запишіть до Табл. 12.1.

Таблиця 12.1

Індикатор	Забарвлення індикаторів		
	Нейтральне середовище	Розчин кислоти	Розчин лугу
Лакмус			
Метилоранж			
Фенолфталеїн			
Універс. інд. папір			

Дослід 2: Розрахунок ступеня та константи дисоціації кислоти за величиною рН.

За допомогою рН-метра виміряйте значення рН водних розчинів хлоридної та ацетатної кислот з однаковою молярною концентрацією. Проведіть розрахунки $C(H^+)$, $C(OH^-)$. Розрахуйте ступінь дисоціації цих кислот α , та за законом розведення константу дисоціації ацетатної кислоти. Результати обчислень занесіть до Табл. 12.2.

Таблиця 12.2

Кислота	$C(x)$, моль/л	рН	$C(H^+)$, моль/л	$C(OH^-)$, моль/л	α	K_d
HCl						—
CH ₃ COOH						

Порівнявши значення α зробіть висновок про силу кислот.

Дослід 3: Гідроліз солей.

Визначте забарвлення метилоранжу та фенолфталеїну у розчинах солей: хлориду натрію, сульфату алюмінію, сульфату цинку, карбонату натрію. Зробіть висновок, яке середовище (кисле, нейтральне чи лужне) мають розчини цих солей, які з них гідролізують.

Визначте рН розчинів солей за допомогою рН-метра та універсального індикатора. В останньому випадку смужку універсального індикатора занурте у розчин солі і порівняйте забарвлення індикатора з еталонною шкалою.

Результати дослідів запишіть до Табл. 12.3.

Таблиця 12.3

Сіль	Забарвлення		Інтервал рН за індикаторами	Значення рН	
	метил-оранжу	фенол-фталеїну		за універс. індикатором	за рН-метром

Поясніть значення рН розчинів, для цього запишіть рівняння реакцій гідролізу в іонній та молекулярній формах.

Дослід 4: Вплив температури на ступінь гідролізу.

Розчиніть у 2–3 мл води невелику кількість кристалів ацетату натрію, додайте 2–3 краплі фенолфталеїну. Підігрійте одержаний розчин. Поясніть, що спостерігається, наведіть рівняння реакції гідролізу в іонній та молекулярній формах.

Контрольні запитання

1. Що таке іонний добуток води, як він пов'язаний з константою її дисоціації? Як змінюється його значення зі зміною температури?
2. Виходячи зі значення K_b , поясніть, які значення (інтервал значень) має рН у середовищі: а) нейтральному; б) кислому; в) лужному.
3. Знайти значення рН розчинів електролітів:
 - а) гідроксид кальцію, $C = 5 \cdot 10^{-4}$ моль/л;
 - б) хлоридна кислота, $C = 0,1$ моль/л ;
 - в) сульфатна кислота, $C = 5 \cdot 10^{-3}$ моль/л;
 - г) гідроксид калію, $C = 1 \cdot 10^{-2}$ моль/л;
 - д) нітритна кислота, $C = 0,1$ моль/л, $K_d = 5,1 \cdot 10^{-4}$.

4. Яка концентрація хлоридної кислоти або гідроксиду натрію в розчині, якщо рН його становить: а) 11, б) 12,5, в) 8, г) 4, д) 1,5, е) 6.

5. Складіть у іонній та молекулярній формах рівняння реакцій гідролізу: а) сульфіді калію, б) хлориду феруму (III), в) сульфату алюмінію, г) сульфату купрум (II), д) сульфату натрію, е) ацетату натрію, г) фосфату калію.

6. Складіть рівняння реакцій першого ступеня гідролізу в іонній формі для солей: а) гіпохлорит натрію, б) нітрит натрію, в) хлорид амонію та поясніть, як і чому зміщується рівновага гідролізу під час нагрівання, розведення розчину, додавання лугу.

7. Як реагують у розчині такі солі: а) сульфат алюмінію та карбонат натрію, б) сульфат хрому (III) та карбонат натрію, в) хлорид заліза (III) та карбонат натрію.